

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ 2025

Χρήσεις του Παρελθόντος
στον Λαβύρινθο της "Ανάπτυξης"

Οι Αρχαιολογικοί Διάλογοι για το 2025 ταξιδεύουν νότια με προορισμό την Κρήτη. Ο θεσμός, που φέτος κλείνει δέκα χρόνια, έχει στόχο τον κριτικό και αναστοχαστικό διάλογο για τις αρχαιότητες και την αρχαιολογία στη σημερινή κοινωνία. Αποτελεί μια συνάντηση κριτικής, θεωρίας και πράξης ανοικτή σε όλους και όλες: αρχαιολόγους, ανθρωπολόγους, ιστορικούς, ιστορικούς της τέχνης, μουσειολόγους, αρχιτέκτονες, καλλιτέχνες, συντηρητές, πολίτες, συλλογικότητες και κινήματα, ανεξάρτητα από επιμέρους εξειδικεύσεις, εργασιακούς, θεωρητικούς ή άλλους προσδιορισμούς, πέρα από ιεραρχίες και στεγανά.

Η Κρήτη είναι νησί φορτισμένο από την πλούσια και μακρά ιστορία του, η οποία όρισε σε μεγάλο βαθμό την ταυτότητά του ως «λίκνου του ευρωπαϊκού πολιτισμού» ως «ναυαρχίδα του ελληνικού τουρισμού», ως τόπου «κουζουλών και σασμών» και του κατεξοχήν πεδίου έκφρασης της ομηρικής φιλοξενίας. Ο λεγόμενος «Μινωικός» πολιτισμός έχει προσδιορίσει σχεδόν μονοδιάστατα την κρητική αρχαιολογία. Ως πολιτισμικό προϊόν για ένα ευρύτερο κοινό, αυτή βασίζεται σε κυρίαρχες στερεοτυπικές εικόνες, όπως είναι η μινωική μητριαρχία, η *rax miñoica*, οι Μινωίτες ως οι «Έλληνες» πρόγονοί μας...

Τις τελευταίες δεκαετίες το νησί είναι συγχρόνως και τόπος εξαγγελιών και υλοποίησης μεγάλων «αναπτυξιακών» έργων, με πρόσχημα τον «εκσυγχρονισμό» του και γνώμονα μια υποτιθέμενη βιώσιμη ανάπτυξη: φαραωνικό αεροδρόμιο στην εύφορη Πεδιάδα στο Καστέλι, φράγμα Αποσελέμη, βιομηχανικές ζώνες ανανεώσιμων πηγών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας στις κορυφές των βουνών και στη θάλασσα, επικείμενες εξορύξεις πετρελαίου στο Λιβυκό πέλαγος... Χωρίς, μάλιστα, να λαμβάνονται καθόλου υπόψη οι ευαίσθητες ισορροπίες των αρμονικά και διαχρονικά συναρμοσμένων φυσικών και πολιτισμικών τοπίων, που υφίστανται, επιπλέον, τις σοβαρότερες επιπτώσεις της τουριστικής

υπερεκμετάλλευσης χρόνια τώρα. Αυτονόητα ερωτήματα όπως: «ανάπτυξη για ποιόν και με τι κόστος;» και «πολιτισμός για ποιούς και με τι σκοπό;» δεν έχουν θέση στις δράσεις και τις εξαγγελίες αυτές.

Όλα τα παραπάνω τροφοδοτούν τους *Αρχαιολογικούς Διαλόγους* του 2025. Ο Λαβύρινθος του τίτλου έχει διττή μεταφορική σημασία ως το εμβληματικό σύμβολο της κρητικής μυθολογίας και αρχαιολογίας, που παραπέμπει στην κατασκευαστική και ταυτοτική τους πολυπλοκότητα, αλλά και στα αδιέξοδα και την εξαντλητική αναζήτηση μιας εξόδου. Με αυτό το σκεπτικό επιλέχθηκε σε συνδυασμό με τον όρο «ανάπτυξη», ώστε να γίνουν αφετηρία μιας κριτικής συζήτησης και για τα μοντέλα της «από-ανάπτυξης» και «μετά-ανάπτυξης», τα οποία ήδη απασχολούν τη διεθνή κοινότητα και βιβλιογραφία. Πλέον, η αναζήτηση ενός «μίτου» αποκτά ζωτική σημασία, δίνοντας το στίγμα της φετινής μας συνάντησης.

Σας καλούμε, λοιπόν, στο Ρέθυμνο από τις **30 Μαΐου** έως την **1 Ιουνίου** για τους *Αρχαιολογικούς Διαλόγους* του 2025 που, σε συνδιοργάνωση με το Τμήμα Ιστορίας-Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης, θα επιχειρήσουν να εστιάσουν στους ακόλουθους ενδεικτικούς άξονες:

- **Αρχαιολογία, φυσικό περιβάλλον και βιώσιμη ανάπτυξη**
- **Αρχαιολογία, τουρισμός και τοπικές κοινωνίες. Παρελθόν και παρόν μιας πολυκύμαντης σχέσης**
- **Ανάπτυξη, από-ανάπτυξη, μετά-ανάπτυξη στην πολιτισμική διαχείριση**
- **Χρήσεις του παρελθόντος σε νησιωτικά περιβάλλοντα και ανθρωποτοπία**
- **Αντιφάσεις στις προσλήψεις της πολιτισμικής κληρονομιάς**
- **Σύγχρονες αρχαιολογικές αναζητήσεις, τοπικές κοινωνίες και κινήματα πολιτών**
- **Αφηγήματα Μινωικής αρχαιολογίας**
- **Επιστημολογικές και αναστοχαστικές προσεγγίσεις στην αρχαιολογία της Κρήτης**

Οι Αρχαιολογικοί Διάλογοι είναι, ασφαλώς, ανοιχτοί και σε συμμετοχές που πλαισιώνουν, εμπλουτίζουν και διευρύνουν τις παραπάνω θεματικές ή και θίγουν άλλα σύγχρονα θεωρητικά και μεθοδολογικά ζητήματα μελέτης και διαχείρισης του παρελθόντος.

Το πρώτο μας αυτό κάλεσμα αφορά άτομα, ομάδες και συλλογικότητες που θα καταθέσουν προτάσεις για επιμέρους θεματικές ενότητες έως τις **21 Φεβρουαρίου 2025** (ενδεικτικά: <https://archaiologikoidialogoi.wordpress.com/example-2/>). Κάθε πρόταση θα περιλαμβάνει τον τίτλο, μια σύντομη περιγραφή του θέματος «διαλόγου», ενδεικτικά ζητήματα προς συζήτηση, πιθανούς ομιλητές (έως τέσσερις) και την εν δυνάμει δομή της συνεδρίας (π.χ. παρουσιάσεις σε μορφή

ανακοινώσεων, συζήτηση στρογγυλής τράπεζας, κ.ά.). Οι θεματικές θα οριστικοποιηθούν και θα κοινοποιηθούν σε δεύτερο χρόνο από την οργανωτική επιτροπή, που θα απευθύνει συγχρόνως κάλεσμα για επιμέρους, αυτοτελείς ανακοινώσεις.

Οι *Αρχαιολογικοί Διάλογοι* είναι επίσης ανοικτοί σε καλλιτεχνικά δρώμενα, επιτελέσεις, παρουσιάσεις, εργαστήρια και άλλες ανάλογες δράσεις, που υποστηρίζουν τους παραπάνω προβληματισμούς της συνάντησης της Κρήτης. Θα χρειαστεί να κατατεθούν μέχρι τις **28 Φεβρουαρίου 2025** ο τίτλος, η περιγραφή της δράσης και η καταγραφή των πρακτικών απαιτήσεων και προϋποθέσεων για τη σχετική υλοποίηση. Δεν υπάρχει, δυστυχώς, η δυνατότητα χρηματοδότησης αντίστοιχων δράσεων, για τις οποίες θα διασφαλιστούν, ωστόσο, οι χώροι και το πλαίσιο.

Τέλος, επισημαίνεται ότι οι *Αρχαιολογικοί Διάλογοι* δεν εκδίδουν πρακτικά με τη συμβατική έννοια. Με πρωτοβουλία, ωστόσο, της οργανωτικής επιτροπής φέτος δημιουργείται ένα ελεύθερα προσβάσιμο ψηφιακό αποθετήριο, όπου θα ενσωματώνεται υλικό κατάλληλο να δώσει το στίγμα κάθε ετήσιας συνάντησης (περιλήψεις, αυτοτελείς ανακοινώσεις, φωτογραφίες, βίντεο συζητήσεων ή καλλιτεχνικών δράσεων κ.λπ.), με τη σύμφωνη γνώμη ή/και με πρωτοβουλία των εκάστοτε συμμετεχόντων.

Ανυπομονούμε να συναντηθούμε όλοι και όλες στα τέλη της άνοιξης για να θέσουμε τα ερωτήματά μας και να αναζητήσουμε λύσεις, να διαμορφώσουμε θέσεις, να αναδείξουμε νέους προβληματισμούς, να δημιουργήσουμε ρηξικέλευθες αντιστίξεις.

Καλή αντάμωση στο Ρέθυμνο!

Η οργανωτική επιτροπή

-email: archaiologikoidialogoi2025@gmail.com

-αποθετήριο: <https://archaiologikoidialogoi.wordpress.com/>

-Φόρμα υποβολής συμμετοχής για διαμόρφωση θεματικής συνεδρίας:

<https://forms.gle/tBjxifz7YQ3kgCjm6>

-Φόρμα υποβολής συμμετοχής για καλλιτεχνικές/πολιτιστικές δράσεις:

<https://forms.gle/Tds79ryQCrH5EwBW8>